

4. Волкова Н. В. Процесуальні особливості розгляду справ щодо обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною (окремі аспекти) / Н. В. Волкова // Актуальні проблеми держави і права. - 2010. - Вип. 56. - С. 124-132.

5. Немировська О. В. Узагальнення практики розгляду районними судами м. Києва та Апеляційним судом м. Києва справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи; визнання фізичної особи недієздатною; поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; встановлення над фізичною особою опіки та піклування; призначення опікуна чи піклувальника / О. В. Немировська // Судова апеляція. - 2014. - № 3. - С. 149-159.

Чувашова Є.В.

студентка групи ЮД-542
юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник :

Новосад А. С.

к.ю.н., доцент кафедри цивільно-
правових дисциплін ДДУВС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ РОЗГЛЯДІ СУДОМ СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ

Відповідно до ст.310 ЦПК України заява про усиновлення дитини або повнолітньої особи, яка не має матері, батька або була позбавлена їхнього піклування, подається до суду за місцем їх проживання. Усиновлення здійснюється відповідно до вимог Сімейного кодексу України, постанови КМУ „Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей ” від 8 жовтня 2008 р. № 905 (зі змінами) тощо. Головним завданням усиновлення є надання дітям-сиротам та дітям, які залишились без батьківського піклування, благополучних умов виховання в сім'ї, стабільних та гармонійних умов її життя.

Щодо процесуальних особливостей відповідної категорії справ:

- розгляд справ про усиновлення дітей здійснюється в порядку окремого провадження

- заява про усиновлення дитини повинна містити: найменування суду, до якого подається заява, ім'я, місце проживання заявника, а також прізвище, ім'я, по батькові, вік усиновлюваної дитини, її місце проживання, відомості про стан здоров'я дитини. Заява про усиновлення дитини може також містити клопотання про зміну прізвища, імені, по батькові, дати, місця народження дитини, про запис заявника матір'ю або батьком дитини(ч.1 ст. 311 ЦПК).

- до заяви про усиновлення дитини за наявності мають бути додані такі документи:

- копія свідоцтва про шлюб, а також письмова згода на це другого з подружжя, засвідчена нотаріально, - при усиновленні дитини одним із подружжя

- медичний висновок про стан здоров'я заявника
- довідка з місця роботи із зазначенням заробітної плати або копія декларації про доходи
- документ, що підтверджує право власності або користування жилим приміщенням
- інші документи, визначені законом (ч. 2 ст. 311 ЦПК).

-органом опіки та піклування до суду подається висновок про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини. До висновку додаються: акт обстеження умов життя заявника, складений за місцем його проживання; свідоцтво про народження дитини; медичний висновок про стан здоров'я дитини, про її фізичний і розумовий розвиток; у випадках, встановлених законом, згода батьків, опікуна, піклувальника дитини, закладу охорони здоров'я або навчального закладу, а також самої дитини на усиновлення. Суд у разі необхідності може вимагати подання інших документів.

- суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих та інших осіб, яких суд визнає за потрібне допитати (ч.1 ст. 313 ЦПК).

При розгляді справи суд перевіряє законність підстав для усиновлення, а саме: можливість певної особи бути усиновлювачем дитини: причини, на підставі яких заінтересована в усиновленні особа звернулася до суду із заявою, досягнення цією особою повноліття, її дієздатність, наявність різниці у віці усиновлювача та усиновлюваного не менше ніж 15 років, стан здоров'я усиновлювача; можливість усиновлення конкретної дитини; відповідність усиновлення інтересам дитини; при усиновленні одним із подружжя причини небажання іншого з подружжя усиновлювати дитину; взаємовідносини усиновлювача і дитини; наявність згоди дитини на; наявність в усиновлювача переважного права перед іншими на усиновлення; наявність згоди на усиновлення батьків дитини; чи є дитина відповідно до законодавства суб'єктом усиновлення; відповідність висновку органу опіки та піклування і дозволу на усиновлення встановленим вимогам.

Усиновлення вважається здійсненим із дня набрання законної сили рішенням суду. Для внесення змін до актового запису про народження усиновленої дитини або повнолітньої особи копія рішення суду надсилається до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення, а у справах про усиновлення дітей іноземцями - також до уповноваженого органу виконавчої влади (ч. 7 ст. 314 ЦПК).

Проблемні питання, які виникають при розгляді справ про усиновлення:

- спірним питанням при розгляді справ є визначення кола заінтересованих осіб у кожній конкретній справі. Необхідним є роз'яснення Верховного Суду України щодо кола осіб, які можуть та повинні брати участь у справах про усиновлення як заінтересованих осіб

- невизначеним залишається процесуальний статус дитини та особливості заслуховувати у судовому засіданні її думки про згоду на усиновлення;

- проблемним для суддів є визначення конкретного органу опіки та піклування, участь якого є обов'язковою при розгляді справи як заінтересованої особи: за місцем проживання дитини, за місцем проживання заявників чи за місцем знаходження дитини;

- при розгляді справ про усиновлення виникають проблеми щодо участі прокурора та його процесуального статусу у справі, порядку залучення його судом до участі у справі, а також щодо змісту та форми висновку, який він має надати у справі у зв'язку з залученням до справи;

- при розгляді справ про усиновлення дитини іноземними громадянами викликає труднощі перевірка судом повноважень організації, яка від імені компетентного органу відповідної держави складала висновок з усиновлення про умови життя іноземців та про наявність у них можливості бути усиновлювачами, а також встановлення того факту, що в іноземній державі дитині будуть забезпечені права в обсязі не меншому, ніж це встановлено законами України;

- у судовій практиці виникають певні складнощі щодо оцінки висновку органів опіки та піклування про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини. Потребує визначення певних критеріїв щодо розкриття змісту оціночних понять, які містяться у ньому;

- при усиновленні дітей іноземними громадянами останні у переважній більшості випадків бажають змінити ім'я усиновлювальній дитини. Потребує роз'яснення застосування судами положення щодо згоди дитини на зміну її імені, оскільки закон не передбачає, в якій формі має бути надана така згода та з якого віку;

- на думку суддів, потребує роз'яснення застосування судом ЦК у ситуації, якщо при розгляді судом заяв про усиновлення без згоди батька (матері), у випадку заперечення батька (матері) проти усиновлення виникає спір про право (спір стосовно виконання батьківських обов'язків, фактично вирішується питання про позбавлення батьківських прав в окремому провадженні).

- усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя. У суддів виникає питання: які докази мають надавати іноземні громадяни на підтвердження свого бажання виховувати дитину;

- суди по-різному формулюють резолютивну частину рішення.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний процесуальний кодекс України (ЦПКУ); Розділ IV. Окреме провадження; Глава 5. Розгляд судом справ про усиновлення.

2. Узагальнення практики розгляду судами цивільних справ про усиновлення дітей, позбавлення батьківських прав, встановлення опіки та піклування над дітьми від 01.01.2009 р. // Судова апеляція. – 2009. - №1.